

Doodvliegen van IJsvogels

In september 1975 vonden enkele IJsvogels de dood door tegen de ramen van één van de gebouwen van de Technische Hogeschool Twente te vliegen.

Omdat ik daar werk, werd mij door enkele medebestuurders van de Twentse Vogelwerkgroep gevraagd of het niet mogelijk zou zijn om daar wat aan te doen door bijvoorbeeld stickers op de ramen te plakken. Omdat dit voor alle gebouwen van de THT een onbegonnen werk is, ben ik nagegaan waar en onder welke omstandigheden de vogels tegen de ramen vlogen. Toen ik wat mensen om inlichtingen vroeg, kreeg ik steeds meer gevallen te horen van IJsvogels die zich tegen ramen doodgevlagen hadden. Het was voor mij aanleiding om een zo volledig mogelijk onderzoek in te stellen.

Enkele preparateurs konden mij dank zij hun registratie alle slachtoffers opgeven die bij hen binnengebracht waren.

In 1975 waren dit de volgende gevallen:

20 januari: Enschede; 5 maart: Winterswijk; 25 maart: Oudkerk; - april: Buurse (gem. Haaksbergen); 7 mei: Langbroek; 9 juni: Beuningen; 16 juni: Ooypolder (Gld.); 28 juli: Oldenzaal; 25 augustus: Boekelo; 4 september: Enschede; 5 september: Hengelo (O.); 12 en 23 september: Enschede; 24 september: De Lutte (O.); 10 oktober: Denekamp; 23 oktober: Weerselo; 27 oktober: Enschede; (2 gevallen onbekend), totaal 19 stuks.

In 1976:

2 februari: Neuenhaus, Duitsland; 8 maart: Nordhorn, Duitsland; 17 maart: Aalten; 26 maart: Denekamp; 15 augustus: Buurse; 19 augustus: Apeldoorn; 3 september: Oldenzaal; 19 oktober: Giekerk (F.); (3 gevallen onbekend), totaal 11 stuks.

Een tiental mensen die de dode IJsvogel gevonden hadden ben ik gaan opzoeken of ik heb ze per telefoon om inlichtingen gevraagd. Uit dit onderzoek bleek dat er slechts één vogel tegen een auto was gevlogen. De andere vogels vlogen tegen ruiten van gebouwen, huizen of bungalows, die wat buitenaf staan. In bijna alle gevallen was stilstaand of stromend water in de directe omgeving. Thermopaneramens kwamen in enkele gevallen voor. In één geval was de vogel tegen een raam gevlogen waar het gebouw doorzichtig was; dus aan beide zijden glas. Maar in praktisch alle gevallen:

- ramen zonder vitrage
- tegen ramen van de begane grond
- water in de directe omgeving
- struiken of bomen in de directe nabijheid van het betreffende raam
- soms mét, soms zonder, bloemen op de vensterbank.

Op geen enkele plaats is meer dan één vogel tegen het zelfde raam gevlogen. Onder de slachtoffers van 1975 waren twee jonge vogels die nog niet geheel op kleur waren. Het is duidelijk welke omstandigheden voor de IJsvogels het grootste ge-

vaar opleveren. De vraag blijft echter waarom er relatief zoveel IJsvogels onder de slachtoffers zijn.

Enkele, mogelijk kenmerkende, eigenschappen van de IJsvogels verdienen daarbij de aandacht namelijk:

— het gezichtsvermogen

— de vliegstyl.

Het gezichtsveld van vogels is betrekkelijk klein doordat de ogen aan de zijkant van de kop zitten.

Dit is mogelijk een handicap bij het peilen van de diepte in de ruimte. Vergeleken met het gezichtsvermogen van de mens is het object voor de IJsvogel wat verder verwijderd. Door de grote snavel zou het beeld wat recht voor hem is nog verder beperkt kunnen worden. De interpretatie van de afstand is geloof ik wel juist, gezien de

nauwkeurigheid waarmee de IJsvogel zich op zijn prooi stort.

De IJsvogel vliegt zeer snel, laag en in een rechte lijn. Volgens mijn waarnemingen is de wendbaarheid gering.

Mijn vermoeden is dat als een IJsvogel een voor hem vreemd en breed obstakel nadert het ontwijken zeer moeilijk wordt. Hij kiest dan naar zijn inzicht een gunstige plaats. Dat is waar de struiken of iets dergelijks weerspiegelen in de ramen. Het is te vergelijken met de oppervlakte van water.

Ik zet dit onderzoek nog voort en zal gaarne waarnemingen en ook andere meningen over dit onderwerp ontvangen. In de literatuur heb ik praktisch niets kunnen vinden.

• H. A. te Rijdt, Reviusstraat 38, Hengelo (O.), tel. 05400-26681.